

"Təzadalar" qəzetiñin təsisçisi və baş redaktoru Asif Mərzilinin "Sonuncu əmr" romanında baş verən hadisələr real faktlara əsaslanır. Kitabı vərəqlədikcə sanki hadisələr bu gün baş vermiş kimi gözlərimin önündə yenidən canlanır. Həmçinin Azərbaycan Ordusunun 2016-ci ilin aprel döyüşləri, 2020-ci ilin 44 günlük döyüş əməliyyatları, ötən ilin 19-20 sentyabrında həyata keçirilən 23 saatlıq antiterror tədbirləri və nəhayət, 30 il ərzində işğal altında qalmış bütün əraziləri azad edərək düşmən üzərində qazandığı şanlı qələbə əksini tapmışdır.

Kitabda gənclərimizə örnək olacaq bir çox nüanslara rast gəlinir. Belə ki, müəllif əsərin qəhrəmanını gənc nəslə tanıtmağa çalışır.

Əsərdə Vətən müharibəsi qəhrəmanı, kəşfiyyat komandiri, polkovnik-leytenant Orxan Əkbərovun şücaəti xüsusilə vurgulanır. Orxan Əkbərovu qəhrəman kimi yetişdirən onun düşmənə qarşı kin və nifrətidir. Çünkü bütün hadisələr əsərin qəhrəmanının gözleri önünde baş verir. Belə ki, Birinci Qarabağ müharibəsi başlayanda Orxanın cəmi 8 yaşı, Xocalı, Şuşa, Laçın, Ağdam, Kəlbəcer, Füzuli, Zəngilan, Ağdərə, Xocavənd, Qubadlı, Cəbrayıllı... işğal olunanda isə on bir yaşı tamam olmuşdu. Həmin dövrdə yetişən gənclərdən biri de Rəşaddır. Müharibə vaxtı Rəşadın ailəsi təsadüfən dumana düşür və onlar yolu itirdikləri üçün Xocavənd istiqamətində ermənilərlə rastlaşırlar. Ermənilər bütöv bir ailəni əsir götürür. Bütün bələlər da bu hadisədən sonra başlayır.

Əsərdə faktlara əsasən ermənilərin şərəfsiz, qansız, zalim, vəhşi

olmaları daha bariz şəkildə verilir. Belə ki, girovluqda olan balaca Rəşadın gözləri önünde baş verən hadisələrdən sonra onda ermənilərə qarşı nifrət yaranır. Atası, anası erməni qəşkarlarına baş eymədikləri üçün yandırılaraq öldürülür. Balaca Rəşad fəryad edərək, ermənilərə təpki verdiyi üçün ona da zülm edirlər. Rəşadın yaddaşında isə anasının son məqamda oğluna dediyi sözler qalır: "Oğlum, sən yaşa ki, böyüyüb bu qisası yerdə qoymayasan". Rəşadın qulağında səslənən bu fəryad daim onu qısasa hazırlayıv və qəlbə qisas atəşlə yanır, o, məqsədinə çatmaq üçün çox çətin həyat yolu keçir.

Rəşad Rusiyada yaşayan dayisinin himayəsinə verilir, Sankt-Peterburqda əsgərlik xidməti keçir, Hərbi Akademiyani bitirir və Azə-

baycana qayıdır Qarabağ müharibəsində kəşfiyyatçı kimi iştirak edir. Rəşad nümunəvi kəşfiyyatçı, "Qartal" ləqəbli Orxan Əkbərovu axtarır. Ən böyük istəyi onunla görüşüb düşmənə qarşı hissələrini da-nışmaq idi. Rəşad böyüdükcə qəbin-dəki kin və nifrət də böyümüşdü. Nəhayət, günün birində "Qartal" ləqəbli qəhrəman kəşfiyyatçı Orxan Əkbərovla görüşür.

Doğrudan da "qisas qiyamətə qalmaz", deyirlər. Nəhayət, Rəşad Orxan Əkbərovun kəşfiyyatçı

grupuna daxil olur və bir çox əməliyyatlarda iştirak edir. Kəşfiyyat zamanı ilk fürsətdə Ruben tapır və görür ki, bu mənfur qanıçən tamamilə qocalmış və əldən düşmüştür.

Rəşad Rubenlə görüşəndə illər önce baş verən həmin hadisəni xatırladır. Müəllif əsərdə hadisələri yerli-yataqlı və peşəkarlıqla təsvir edir. Ruben Rəşadi erməni zənn etdiyi üçün onun suallarına olduğu kimi cavab verir. Hətta azərbaycanlı girov və əsirlərə necə işgəncə verdiyini də həvəsle danışır. Ancaq təəssüflənərək deyir: "O balacanı öldürmədim, ona görə ki, bacımın uşağı böyrək xərcəngindən əziyyət

çekirdi...". Demək, erməni Rəşadın böyrəklərini bacısı uşağına köçürtmək üçün onu öldürməyib...

Rəşadın Rubenlə danişığı böyrək köçürtmək söhbətinə çatanda o, əsəblərini cilovlaya bilmir. Rubenin boğazından tutub sürüyə-sürüyə həmin məzarların olduğu yerə gətirir və deyir: "Öldürə bilmədiyin o uşaq qarşındadır, indi dur gedək öldürdüyün günahsızların basdırıldıği yerə. Səsi boğazında ilişib qalan Ruben xırıltı ilə danışır, imdad diləyir. Və Rəşad Rubeni həmin qəbirlerin üstündə diz çökdürüb: İndi de ki, mənim qanım sizə halaldır, əliyalın, köməksiz insanlar, mən sizə insanlığa yaraşmayan zülm ilə öldürdüm... De... De... De... Əclaf...".

Vəziyyətin ciddiliyini görən Ruben bu dəfə "yazıqlaşan" erməni hiyləsindən istifadə edərək, Azərbaycan dilində yalvarmağa başlayır:

- "Məni bağışla, öldürmə, qoca adamam, biz qonşuyuq, vaxtılıq azərbaycanlılarla dost olmuşuq... Bizləri Köçəryan, Ohanyan, Sarkisyan kimi əclaflar yoldan çıxardılar, məcbur etdilər, bizi sizlərə düşmən elədilər...".

Rəşad: - "Səsini kəs, yaramaz qoca... Sizlər Xocalıda törətdiklərinizi unutduınızmu? Biz unutmadıq...".

Tarix boyu torpaqlarımızı işğal edib, xalqımıza zülm edənlər anلامalı idilər ki, vaxt gələcək, həyata keçirdikləri işğalçılıq siyaseti sona yetəcək. Tarixi ədalətin qarşısında cavab verməli olacaqlar.